

НАГРАДА ФОРМЕНТОР 2023.

Жири Награде Форментор изабрао је новог добитника, француског књижевника Паскала Кињара, „једног од европских писаца који су обновили изражајну снагу језика”, како пише у саопштењу. Плодан приповедач и есејиста, аутор је књиге *Сва јутра свећа* (*Tous les matins du monde*), по којој је снимљен филм са Жераром Депардјеом, добитник је признања чији новчани део износи 50.000 евра. Родио се у месту Вернеј-сир-Авр 1948, у породици музичара и стручњака за класичну књижевност, чији се универзуми који се могу наћи и у његовим књижевним делима. Студирао је филозофију и радио у издавачкој кући Галимар. Предавао је на Универзитету Венсан, преводио са латинског, а од 1994. се посветио искључиво писању. Овај култни писац добитник је угледних признања, попут Гонкура 2002. за роман *Лушајуће сенке* (*Les Ombres errantes*), националног ордена Легије части 2012. и Награде Маргарит Јурсенар 2019. На српском су му објављене књиге *Сва јутра свећа*, *Тераса у Риму* (*Terrasse à Rome*) и *Тајновиће солидарности* (*Les Solidarités mystérieuses*).

У саопштењу жирија се још истиче и да Кињар заслужије награду због „вештине којом је спасио генеалогичку књижевну мисли, спретности којом избегава текстуалну баналност, разрешења најнеочекиванијих димензија писања, великих расправа о књижевним загонеткама људске душе”. У интервјуу за шпански *Ел Паус*, који је дао пре вести о награди, изјавио је како „живи као пустињак и да одбија почести и награде”. Велики је заговорник приватности и наглашава аутентичност својственој животињама, за разлику од маски које људи носе: „Животиње су остаци земље. Постоји огромна разлика између земље која би остала дивља и коју човек покушава да уништи и људског света: величанственог, претенциозног, ратоборног. Више сам на страни живота и земље него људског света и рата. Правим разлику између Земље и света, између сензације и репрезентације. Репрезентација ме не занима.”

ФОНДАЦИЈА АРГЕНТИНЕ ЗА ПОЕЗИЈУ

Сваке године, Фондација Аргентине за поезију додељује једно од најзначајнијих годишњих признања аргентинским песницима. Досадашњи низ добитника чине нека од најугледнијих имена аргентинске књижевности, од Борхеса до Олге Ороско. Ове године жири се одлучио за Сантјага Ковадлофа (1942), једног од најзначајнијих савремених интелектуалаца у Аргентини, филозофа, есејисту и песника, познатог и по преводима са португалског Фернанда Песое. Како се наводи у изјави, жири се помало двоумио јер је Ковадлоф „познатији је као филозоф, талентовани мислилац и сјајан говорник који нам помаже својим размишљањима да разумемо стварност. Али Ковадлоф је уз то и песник, диван песник, способан да у лепим и дирљивим стиховима пренесе мистерију која лежи у свему што постоји и често остаје изван пажње. Његове песме су праве 'вежбе интимности', као што каже наслов једне од његових прозних књига. У њима налазимо збуњеност бића и боравка међу стварима, искуство које је, такође, облик суптилне прославе, откривања себе уроњеног у узбуђење времена. Размишљање и песничко надахнуће се спајају у њему и одређују га као јединствену личност.”

IN MEMORIAM: ДОНАЛД МАЈКЛ ТОМАС (1935–2023)

Д. М. Томас, преминуо 26. марта, највећи књижевни успех остварио је контроверзним романом *Бели хоџел* (1981). Овај бестселер инспирисан је читањем дела Сигмунда Фројда и романа о холокаусту Анатолија Кузњецова *Бабин Јар*, названог по северозападном предграђу Кијева у којем су нацисти и украјински колаборационисти извршили један од највећих масакара у Другом светском рату. Томасов роман комбинује оба извора у узбудљивом, не-натуралистичком заплету усредсређеном на лик Лизе Ердман, Фројдове измишљене пацијенткиње чија неуроза није само последица спутаног ероса него и подсвесног предосећаја пира танатоса који тек треба да се догоди. Хваљен од критичара и у најужем избору за Букера, роман је био оспораван због наводне мизогиније и порнографије. Но, озбиљније су биле оптужбе да је писац плагирао материјал из књиге Анатолија Кузњецова. Томас се духовито бранио да је желео да почини „геноцид над ауторским правима”.

У сваком случају, његов пастиш Фројдовога епистоларног стила беше толико убедљив да је преварио чак и Фројдову ћерку Ану, која се запитала: „Одакле му та писма?”

У сличном тематском кругу геноцида крећу се и његови наредни романи, *Арапаи* (1983) и *Фројг* (1994). Но, Томас је пре романа објавио осам песничких збирки, у чијим стиховима се назире утицај келтске мистике родног Корнвола. Оне су имале такав одјек у критичарским круговима да је добио надимак Рембо из Корнвола, мада је писац више волео да га пореде са Јејтсом. Студирао је и предавао руски језик на Оксфорду, преводио је Пушкина, Јевтушенка и Ану Ахматову, аутор је награђене биографије Александра Солжењицина. Био је једини преостали гост у кући нобеловца Вилијама Голдинга у ноћи када је он умро 1983. године.

IN MEMORIAM: МАРИЈА КОДАМА (1937–2023)

Аргентинка Марија Кодама била је преводилац, удовица Хорхеа Луиса Борхеса и једини заступник ауторских права великог писца после његове смрти 1986. Неуморно је водила правне битке како би заштитила његово наслеђе, али је својим поступцима неретко изазивала полемике, па и отворене сукобе са преводиоцима и страним издавачима. Између осталих, оптужила је мексичку књижевницу Елену Понијатовску за објављивање лажног интервјуа са Борхесом и забранила је уреднику из француске издавачке куће Галимар да објави 120 снимака разговора са писцем.

После смрти Кодаме 26. марта, испоставило се да удовица највероватније није оставила тестамент, тако да ће по законима Аргентине – будући да Борхес није имао потомака – његова задужбина и ауторска права прећи у власништво државе. У интервјуу који је дала прошле године за *Ла насион* изјавила је да ће Борхеова књижевна оставштина бити остављена по једном универзитету у САД и Јапану. У међувремену, јавили су се рођаци Марије Кодаме – с којима она уопште није одржавала контакт – који полажу права не само на њену материјалну имовину већ и на ауторска права, тако да нове правне битке тек предстоје.

Приредио
Преграј ШАПОЊА